

FLUX

MENSUAL LITERAR ȘI CRITIC.

Ingrijit de Ioan Ștefan.

C o m ă

sau

Elogiu pentru oamenii aproximativi.

*Dacă n'as fi atât de singur! Dacă ar fi o lumină a mea,
s'a știu soare în trup și de iubire să stea
tot cuvântul, aceasta minune, pe care
n'o va crește nici un soare.*

N,o va crește nici un soare.

*Amurgul a fost profilat
pe cetatea de vis, a visului;
moartea desigur a intrat
fără nici o rimă în trupul vecinului.*

Alerga pe ochii tăi o nebunie, a soarelui.

*Mâna alunga seara. Știu de ce o alunga.
Ncaptea va fi prea curând a ta.*

Dece nu-ți mai place orașul cu străzi de cosmar.

Cuvântul, mai bun și mai rar.

(Să vorbim încet.

Moartea ne-aude.

Suflete, regret

lacrima lunei.)

Mai repede, toate.

*Viața, această cetate
trebuie durată
dintr'o dată.*

*Bucuria cea mai mare:
soarele, soarele —
nu pentucă'n inimă are
toate izvoarele, toate izvoarele
sângelui, care mi-l dă de lumină.*

La urmă, o spânzurătoare.

*Epitaf banal:
poet și-a murit în spital.*

*Măi, tot o să se știe
că pământul e singura poezie.*

Orice piatră iubesc.

Orice lumină iubesc.

Orice om iubesc.

Orice lucru iubesc.

*Nu mă tem de moarte:
soarele.*

Cerul și soarele.

Cerul, iubirea și soarele.

Biblioteca Universității Regule Ferdinand
din CLUJ.
Nr. 1331 1936
EXEMPLAR LEGAL.

ntelectul *)

În cumpăna ideilor plămădite de mine însumi asupra valorilor pe care le reprezintă în mijlocul acestui univers biologic, înclin să mă clasez în tagma mediocrilor. Acest lucru îl fac bazându-mă pe un citat dintr'un fragment al d-lui B. Jordan, publicat în revista vrăncenească 13 (arareori se întâmplă să fiu fără un exemplar în buzunarul lăntric al hainei, căci nr. 13 mi-a purtat întotdeauna noroc), în care, vorbind despre generația tânără, spune: „Cuvintele ei au înțelesuri noi și inaccesibile pentru inteligențele mediocră“. Am citit și citesc multă poezie modernistă, numai pentru muzicalitatea și jocul ei de imagini noi și savuroase, dar n'o înțeleg, n'o pot pătrunde. Uneori nici nu caut. Nu-mi stă în putință să sparg zidurile gramaticale ale hermetismului unora, în care își încrustează flori de plăpânde imagini. Deci după clasificarea d-lui B. Jordan, sunt o „intelență mediocră“. (Însă eu cred că pentru a scrie este de ajuns talentul; vorbesc astfel numai în materie de poezie; când este vorba de un eseu, de o recenzie, inteligența este necesară și subordonată înclinației, pe care o socotesc independentă de talent).

Prin altă linie, trebuie să mă consider inteligent. Până la terminarea cursurilor liceale, pentru care am avut o mare fragere de inimă — înclinație, deci —, am fost afișat pe listele de promovate întotdeauna printre primii. Și, ca să fac uz și de părerile altora, să mă servesc de un caz de o mai accentuată validitate.

Dirigintele, care ne-a ținut în frân de autoritate și disciplină prusiacă, intenționând să ierarhizeze multiplele specimene de inteligențe pe care le conducea, după o seară proprie de valori, spre deosebire de majoritatea colegilor clasificați pe lista prețurilor dependente, vasale, eu am fost intercalat în mijlocul celor independenți, cu valoare intrinsecă, supraordonat deci celorlalți. Sunt care inteligent? Așărea să știu: siguranța ar fi un leac al orgolului.

Dar să căut Orgumente chiar în structura mea primară. aș lua în deliberare facultățile mintale posedate de părinți și aș constitui teoretic amalgamul, care mi se cuvine mie în virtutea legii de transmisiune creditară, ar trebui să mă cred suspendat între cele două extreme ale intelectului. Doza infiltrată prin naștere, cantitatea instinctivă de materie cenușie a creierului mare, mă fixează — aproximativ — pe fișa intelectului moderat.

Nu mă mulțumesc. Trebuie să ajung la concluzia că sunt un inteligent! Să caut deci alte premize, care să mă ducă pe cale silogistică la alte rezultate.

Este adevărat, înfățișarea fizică și toată atitudinea mea în societate, ar putea să mă arunce între așa numiți: Colegi. Recunosc eu însumi. Dar este un adevăr indiscutabil, astăzi, că fizicul nu coincide cu spiritul, calitativ. Arareori am momente de luciditate. Și cum în aceste clipe mă găsesc scaldat într'o claritate completă, întorcându-mă spre trecut, îmi amintesc perfect de bine o caracterizare scoasă de un anonim și pusă în circulație orală: „Ștefan are creier dublu“; (era mai mult o raportare a inteligenței la o cauză; nu era o caracterizare directă). Și intrucâtva, anonimul avea dreptate. Eram în primul an

*) Fragment din vol. „Mezale“ — e carte de sincerități absurde —, care va apărea în primăvara, dacă voi găsi un editor.

de studii liceale și fiindcă vârsta mea se situa pe un plau mult înaintat față de al majorității colegilor, am căutat o normalizare, trecând în avantgardă. Am promovat în particular și clasa următoare, integrându-mă printr'un salt, destul de rar practicat, în rândul foștilor mei superiori imediați, însă, ca să păstrez sinceritatea pe care mi-am propus-o, mărturisesc că am muncit enorm. Atunci, poate că inteligența n'a fost decât relativă în acest frumos succes școlar, rol hotărâtor având numai eforturile depuse; căci au fost grozov de mari! Știu eu? Cine ar putea să se facă un judecător obiectiv?

Și totuși, nu cred să fiu inteligent! În probleme sau demonstrații, care nu angajează eforturi voliționale spre a fi rezolvate, ci numai și numai discernământ, pătrundere critică, mă împotmolesc; cad în genunchi, neputincios. Oricât aș uza și aș pune în funcțiune tot potențialul meu uxintal, problema nu se urnește; rămâne imposibilă în fața energiei mele de intelectual mediocru. Un caz analog îmi oferă imposibilitatea de a nmagazina în mod inteligibil ideile expuse și desbătute într'un esen, într'un fragment filosofic. Gândurile închise în logica în-lânțuire de obstrucțiuni verbale — le ghicesc doar estom-pate, aproape șterse, înapoia frazelor. Dece nu pot aper-cepe în conștiință ideile înalte, problemele adânci, elabo-rate de frunțile crudite ale filosofilor! Dece nu-mi pot cultiva pe această cale intelectul sau cel puțin memoria? (Dar capacitatea memorială mă nelinistește mai puțin, de-carece am certitudinea că este de o plasticitate extraor-dinară.) Cred, probabil că am achiziționat o câtime de straturi raționale în mod inconștient, peste suportul primar, instiuctiv al judecății. Doar inteligența se cultivă, se des-voltă! Însă am ieșit prin asta din rândul mediocrităților în vârtejul cărora mă complac, spre cercul moderațiilor? Nu, nu vreau! Prefer să rămân mediocru. Îmi plac ex-tremele, căci sunt singurele care furnizează subiecte pen-tru discuții formale celor ce vor să grăbească scurgerea orelor, ipocrișilor. Vă conjur, spuneți! Cântăriți-mi inte-lectul și decideți! Dacă aș putea să scap de incertitudi-ne în care mă sufoc acum și din care nu m'am putut salva dubioasele mele argumentări!

(Am scris aceste rânduri azi, 17 Iulie a. c., și mă gândesc cu greață la semenii mei, care își petrec timpul muncid, cântând sau răzând, la tinerii care nu gustă decât plăcerile vieții și preferă să plutească numai la suprafața cursului ei, pe când eu mă disec aici ca un chirurg, pentru a-mi valoriza facultățile mintale. Sunt oare normal?)

P. S. Țin să rectific o afirmație pe care acum a găsesec falsă, sau neîntemeiată. Am rezolvat ieri o problemă trigonometrică — destul de încălțită — cu o facilitate ni-mifoare. Și doar se părea atât de grea! Sau numai mă înșel! Totuși, poate că n'am o inteligență așa de redusă cum cred eu. (Este adevărat, cazurile de claritate și pre-cizie se abat foarte rar asupra mea, dar totuși! Acest totuși!) Și oare nu este destul faptul că sunt un intelec-tual (în ciuda numelui meu rustic) și nu este suficientă puternica mea memorie vizuală pentru a mă socoti un inteligent? Dar să termin cu aceste divagații inutile, cu aceste scăpări subiective. Căci nu știu cum sunt. Un bun prieten și critic pătrunzător, afirmă că am o inteligență sclipitoare. Acum inclin să-l cred. Da, dece n'aș susține și eu că sunt inteligent?

(Notația aceasta am găsit-o într'un jurnal intim, da-tată caligrafic: azi, 15 Aug. a. c. Cât sunt de schimbător, Doamne, cât sunt de nestatornic!) IOAN ȘTEFAN.

Fum de poem.

*Am înmuiat în cerneala gândului plaivasul
Și-am scris pe pieptul de-argint al cerului românesc
Cânt nou ce cu humă de vers mi-a astupat glasul
Și ce cu ritm de toacă din auricul îl vestesc.*

*Prin fagii cerului ce au străpuns desișul
Lumini aurorale de lântă haiducească și de lemn
Muzica versului, doinită pe coarde ce frunzișul
Le-a tremurat cu val de nostalgie ce-l însemn.*

*Prin ploaia de nespuse stele ce apleacă
De aur, scara desnădejdiei, pe solul ăst de șah
M'am sprijinit pe toiagul plaivasului ce pleacă
Nou și poetic crainic din grafitul valah.*

ȘTEFAN BACIU.

Hargatul serii.

*Pe stog de ciumăfai s'a cocoșat
hargatul cu luceafărul fântat
și cu piciorul lui murdar se scrie
pe fila cerurilor de hârtie.*

*O față vrea furiș în gând să-și crească —
furată glorie împărătească.*

*Stă singur — și e gol — hargatul serii
și rupe lacom gleznele muierii,
cu șerpi de lună o'mpletește, ca să
și-o facă amintire de mireasă.*

MIRCEA STREINUL.

Aquarelă.

*Somnul, a crescut pe fundul apelor brumate,
cum ar crește bunăoară'n violini de crin.
De aceea toate stelele, par aruncate
peste mal, ca pe tipsie tare de-alumin.*

*Cornul lunii, l-aș vedea mai bine'nfipt în baltă
între nuferii asemeni cupelor de-argint,
de n'ar fi arama trestiiilor prea înaltă
și-umbra loziilor, prea aproape de pământ.*

TEOFIL SIANU.

Catren.

*Peste cetatea de basm a spațiului — cred —,
dragostea noastră albă cum fruntea de ied
s'a impletit — argintie funie de vis —,
peste mute scurgeri de ore prin aerul deschis.*

MARIA OPREA.

Cuvântul în sine.

*Dece nu sunt cuvintele în sine
frumoase lucruri pentru poezie?
Ar sta în dicționare-așa de bine
poemul cum desăvârșit să fie.*

*Cuvântul desfăcut în consonante
ar fi scântei de fier pe melodie,
și-n fabrici mari de vis ar sta — ca'n plante —
a liricii exuberantă nebunie.*

MIRCEA STREINUL

popas seral.

*viața fugе; dau de un străvechiu amurg
bate într'un turn și cea din urmă oră
am intrat în viață ca'ntr'un crug
foșnet de mătase-i zarea mea sonoră.*

*și deșertu-i mare, fără nici un adăpost
curg nisipuri calde și se'naltă dune
nici un plâns nu crește după tot ce a fost
carnea desfăcută-i bucurii pe strune.*

GHEDEON COCA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Poemul fals.

*Acum tristețea mea o'nchid în paranteză și
prind din spațiu reflexe de zâmbet pe iriși
(vaccin imaginii ce graiul încheagă'n poezie),
în stihul sur să'nsinuez a falsă melodie.*

*Imi mân suferința pe culmi înșorite sub un
popas de lumini și scald în culori de păun
strofe zidite cu fraza mea de Nohai,
să fie miraj caravanei pe al poemului plai.*

IOAN ȘTEFAN.

Copil între flori.

*Cu răsul pe huze, mirare'nșorită în ochi,
Ești zâmbet năzărit pământului după furtună,
Si'nvăluit în forme moi de humă.
Ai fost poate mesteacăn tânăr
Si frăgezimea ta cânta luminii,
Podoabă de rază purtată de val
Sau floare de nea în întunerce.
Ai fost mai fericit decât vei fi,
Căci pământul în marea lui inconștientă
Ti-a dat acuma o conștiință,
Te-a depărtat de el, de tot.*

MIA MOGA.

Panopticum carnet.

Meg în neștire pe străzi strânte și întortochiate, străzi de burg german. Câteodată mă opresc în fața vreunei vitrine ca să grăbească orele și fie că ea expune produsele vreunei modiste, corsetiere sau ultimele noufăți literare apărute în limba maghiară, privesc îndelung fiindcă privesc în gol. E așa de liniștitor să privești în gol, să fixezi un punct fictiv, totul și nimic. În gândire e vid. Dar prietene, nu încerca să-mi muști sufletul. căci e omor ca ficrea.

Am accese de vulgaritate. Vreau să spun obscenități, să insult pe toată lumea și să mă murdăresc pe mine. Am accese de vulgaritate pentru ca să nu plâng.

Ceeace îmi place la munte după ploaie, e bogăția de nuanțe a cerului. Nu e ca la noi, în câmpie, emogenitate și mici esalonări de spectru salar.

Azi turle gotice au spart huma cerului. În unele părți, cerul e galben: au căzut acolo, din grădina Domnului, coji de partocale; în alte părți e galben verzui; acolo s'au risipit coji de lămâi ne ârguite. Dar bugetele vântului a stricat plastilina diofană și în depărtări, acolo unde soarele sărută orizontul lung ca niște buze sensuale de amantă, rubinul a apărut, dar mergând spre seară se pierde și el în efuziuni roze. Și toate culorile cu fost esompete sedricarii scrii de toamnă. Un Dumnezeu antideluvian a improvizat din humă și plastilină diafană un elefant apocaliptic: e de ogată neagră, numai trompa și fildeşii sunt de peruzca și are încălțări de rubin.

Pe străzi viu rucksacturi și genunchi. Se sfârșesc dile duminecate. Se aprind la pereferii uitate, felivare medicvale și în centru lămpile electrice își oglindesc bucurii pašnice în ploi trecute. Se aprind lămpi burgheze și soții grijiului ca niște mame pregătesc fotoliul cu perna caldă, halatui, papucii și ultimul număr din „Kronstädter Zeitung“ pentru vreun Hans, Peter sau Johann. Imi plimb umbra pe geamuri livide și prin încăperi goale. Coboară umbra în beciuri de casă nouă. Și din fiecare beciu de casă nouă mă strigă nu alt eu.

*

A pătruns azi la mine în odaie veste de stepă. Bărăganul nostru e întins și plat. Așa îl cunosc toți din geografic, sau din Sandu Aldea.

Aștepți în zadar salt de cazac în șca și chiot și melancolia de balalaică rusă. Rar scârțâie câte o cumpană de fântână. Spre toamnă se desfoiesc și alcargă nebuni scaieții reginei. Noaptea ciobani tatuați sterp de stele viscăză un rând de straic noui și a femeie. Azi a pătruns la mine în odaie miros de stepă, peste munți și peste griji.

*

Vreau să mă întorc Ciolovine sau Martin Eden imușchiulos și neindemânatoc în mișcări delicate. Vreau să mă scald în lumini de țarm italian și să primesc printr'o poartă de oraș arab turle, minarete, cămile, arab și lumini brune de aramă învechită și nisip mișcător. Vreau să gust și febra și sângele dela tropice. Să alerg pe maidane fragile în China și să gust liniștea din insulele Pacificului cu palmieri în oaze de soare și cu femei cu pielea brună, cu reflexe de iveriu, ca nudurile lui Gauguin.

*

— Tii minte, prietene, c-a-o d a t a, — când mergeam cu barca pe borafişca. am văzut un pescar bătrân, lipovcan, cu barba de patriarh și cu epidermă de pergament, care — gol — se despăduchia în soare și mitos cleios de nenufari?

Mă fascinează șine ferate lucind în noapte și sirene de vapoare, într'un cuvânt dorul de ducă.

ADRIAN TUDOR.

Gânduri.

Se pare că întreaga activitate omenească s'a apropiat de un punct mort, din a cărui zonă de atracție este imposibilă o ieșire timpurie, cu toate uriașele eforturi depuse. Canavana vieții contemporane este criza economică, deficitul financiar, care a atras după sine o latentizare a tuturor direcțiilor vitale și tehnice. Precizarea cauzelor sigure este extrem de dificilă. Soluțiile idem. Lipsa banului a dat naștere unei goane nebune, pentru acapararea lui prin orice mijloace. Trăim o epocă de materialism și decadenta morală. Probabil că în temelile structurale ale timpului contemporan rezidă și descensiunea ce-a înregistrăm cu durere în planul frumoaselor arte, în glastrele cuvintelor ce plutesc peste contingentele acestei lumi terestre. Maestrii literari, resimșiți materialicește depe urma imposibilei crize financiare, au aruncat în balanța comerțului chiar gândul rupt din cristalul interior al sufletului. Numai astfel ne putem explica inundația operelor literare, desfăcute pe piețele publice de corifeii scrisului românesc. Și ne doare, sincer ne doare insuficiența lor ca valoare intrinsecă. Toate aceste cărți nu trăesc decât în dependență de fainea câștigată de autor în deceniile tinereții capabilă să se preteze la toate vicisitudinile fortune. Ciândiși-vă numai la descrierile prieturale din romanele moarte ale fecundului d. Sadoveanu, la comerțul practicat în stil broșural de dl. Petrescu, la cenusa ce-a rămas din „Jar“=ul d. Rebreanu și veți accepta din tot cugetul avalanșa cărților expuse în vitrini de tineri desinteresati, negativiști hotărâți să stopeze fraudele idoliilor literari; veți surâde cu îngăduință eforturilor depuse de tânăra generație, care luptă numeric să distrugă rigidele regule ale tradiției și să fondeze alta, de factură modernistă. E drept, impotența creației e supravizibilă, dar critica obiectivă a timpului va opri din mersul pes'c veacuri, tot cecace este inutil și subred. În decursul anilor, pe fâgașul deschis de modernism, își va îndrepta atenția și gresul public, căci scriitorii îi fixează ruta spirituală. Plăpândeale flori răsărite în huma gândului lor fineresc, culese cu atâta asiduitate. le vom primi cu buchet de ofrande. Intreprinderea nu este facilă și deaceea, pentru cei ce merită, vom trimite neîncetat gândul nostru către Domnul.

DRAGOȘ SIHASTRĂ

SPAȚIUL REZERVAT
POEMULUI PROMIS DE
D. GEORGE DRUMĂR.

Răbaj.

Pentru început, vă spunem un sfios: bunăziua,

*

În zilele de 8 și 9 Septembrie a. c. se va ține — la Trg. Mureș — anualul congres al fundației culturale și literare din podiș — „Astra“. — Dacă și această cărunță instituție ar urma apreciatul exemplu al surorii de câmpie, laudabila inițiativă a „Fundațiilor regale“ de — a edita o sumă întregă de opere literare, — i-am încorona îndelungata muncă prin pănere de mulțumiri.

*

Poesiile d. teolog Mircea Streinul, publicate în corpul numărului de față, aparțin volumului care va invadea vitrinile librăriilor în această toamnă, sub titlul „Itinerar cu anexe din vis“. Îi vom saluta apariția cu fineresc entuziasm.

*

13 este un număr legat de noroc. Revista dela Focșani, prin uimitoarele progrese realizate, a spulberat toate superstițiile din jurul acestui număr fatal. Crestăm pentru noi colaborările din nr. 5 pe Julic. V. A. Dorneanu (Psalm=versuri), Mihail Chirnoagă (Sonet sub fereastră — fragment de roman), I. Mihăilescu (fragment de roman). E. Ar. Zaharia, Al. Călinescu, Ștefan Baciu Cuprinsul=versuri), Pavel Nedelcu, George Car, sunt nume dragi nouă. Înainte!

*

D. Ștefan Baciu, tânărul poet ardelean, în ale cărui viguroase intuiții întrezărim frumoase realizări viitoare, proiecta convergență a poeziilor fineri într-o nouă antologie. Pe când va fi expusă în vitrini? Am dori ca în această toamnă s'a avem în mână, împreună ca placheta „Nadir“ și cu dimensionalul poem „Țara din meridianul legendei.“

*

Cea mai bună revistă actuală din podiș — „Frize“ —, se pare că posedă o editură. Am fi curioși să privim o polemică angajată cu harmica editură din provincia fașului — Iconar.

*

Deci face lauscatul poezilor fineri, d. Vladimir Cavarnali? Sau vrea să ne facă o nouă surpriză prin alte parodii după rusticul Serghei Essenin!

*

Confracții scriitori, care au fost invitați să auxiliere prin colaborările lor prezentul număr al revistei noastre, să ne ierte că îndrăsnim să le cerem manuscrite pentru numărul viitor.

*

Din cauza refuzului nelegitimat al unor artiști ai cuvântului, am fost nevoiți să edităm acest număr în condițiile reduse cu care se prezintă. Nădăduim ca pe viitor să oferim mai mult.

*

Celor ce au făcut subvenții pentru „Flux“ și celor ce vor face, le mulțumim așa cum se cuvine.

*

Mss. se vor trimite pe adresa: Ioan Ștefan, Str. Cuza Vodă No. 27, Coșasna, Jud. Treiscaune. No. 2 va apare la 1 Octombrie, în formație mărită.

*

Abonamentul benevol.